

Oktober 1842

FAKTA

Dato:
Oktober 1842

Sidetal:
234, 235, 236, 237

Dagbogens placering:
Thorvaldsens Museums arkiv,
inspektørens skrin, nr. 1

Ophavsperson/nøgleperson:
Christine Stampe

Generelle kommentarer:
Dette dokument er en del af det
originale manuskript til Christine
Stampes erindringer om Thorvaldsen.
Afskriften af hele manuskriptet
omfatter i alt 60 dele. Denne del er nr.
46.

OBS Dokumentet er også udgivet i
Arkivet, Thorvaldsens Museum. Her
findes den senest opdaterede udgave.

Læs mere om nærværende online-
udgivelse i artiklen Manuskriptet til
Christine Stampes erindringer om
Thorvaldsen.

Omtalte personer:
Johan Bravo
Christian 8.
Karl von Kolb
Christine Stampe
Bertel Thorvaldsen

RESUMÉ

Christine Stampes manus til sine erindringer om Thorvaldsen. Dette er 46. del af i alt 60.

TRANSSKRIFTION

- 234 -

[...] fra Altona fik jeg samme Dag¹ ogsaa et Brev af nogen der[,] der havde talt med ham og hvem han havde bedet lade mig vide hvor nær han var, fra Colb² i Rom fik jeg med følgende, han havde selv fulgt til Sivita vechia³, og troede nu at han paa Fregatten⁴ var paa veien hiem, han ahnede ikke at Thor var kommet for sildig, og skrev mig senere at han var glad, at ikke at have vist noget dag han ellers havde været uroelig. ☒

- 235 -

7

Rom d. 3 Oct. 1842⁵

Meine wehrte Baronin!

Sie werden wahrscheinlich sich erstaunen wann Sie am Ende sehen daß die Billet von mir komt, und wahrscheinlich noch mehr wenn Sie hören warum ich Ihnen schreibe. Thorvaldsen schifft sich heute auf in Livorno auf der fregatte ein, um nach Copenhagen zu reisen! ☒ ☒

Vorige Vorigen Samstag schickte er zu mir um seynen Pass zu verlangen, ich ging gleich hin, und fand meinen alten lieben freund voller Gichtschmerzen und voller Unruhe, und Unentschlossenheit waß er thun solle, ob er mit reisen oder hier bleiben solle. ☒ ich gestehe Ihnen, daß ich ihm abgerathen habe, = (han Colb have nemlig lovet mig, at opmuntre Thorv: til at tage med Fregatten⁶, som jeg forsikkrede ham at han derved ogsaa snarest giorde Vores Majestæt⁷ efter Behag, dog jeg kan godt begribe at det vilde holde hort⁸ og hvem der holdt af Thorv: jo vilde holde paa ham saa længe og saa godt de kunde :) ☒

—
Als ich aber sahe daß meine Gründe seine Unruhe nicht beschwichtigten, und daß es doch nicht gut gethan hätte ihn hier zu behalten, so habe ich ihm am Ende, weil er ganz allein war, und Hr: Holbeck ihn nicht begleiten konnte, angetragen, ich wolle ihn bis Civita vechia, und selbst bis Livorno begleiten, wenn er es wünsche. ☒ Wie ein Blitz strahl half dieses Anerbiethen, er fühlte auf ein mahl keine Gicht mehr, und wurde auf einmal ganz heiter ☒ Er war forher vorher so nieder geschlagen, daß ich ordentlich Angst hatte, er werde ernstlich krank werden. ☒ Am Samstag Nachmittag habe ich ihn dann ein gepackt, und des Abends waren wir in Civita vechia, auf einmal, hatte er wieder Hunger, und schlief die Nacht, in einem sehr schlechten Bette, sehr gut, was ihm lange nicht arrivirt war; ☒ Gestern Morgen war er wieder, ganz gesund, und um 12 Uhr, haben wir, recht tapfer ein Gabelfrühstück spedirt, worauf ich ihn um 3 Uhr auf daß

Dampfboot Maria Christina gebracht habe. ☒ da alles im Voraus abgemacht und bezahlt wurde, auch für alles gesorgt war, so war es unnöthig daß ich mit nach Livorno ging, und da es die ganze Nacht über schönes Wetter war, so ist er wohl ohne weiteres heute Morgen um 5 Uhr in Livorno angekommen, wo ihn Ihr Hr: Bruder gleich in Empfang nehmen, und auf die Fregatte die heute Abend unter Seegel gehen soll, gebracht haben wird, ☒

- 236 -

8

Alles ist so eingerichtet, daß es Schlag auf Schlag gehen muß, und in Zeit von 4 Wochen wird er wohl bey Ihnen seyn. ☒

Er ist seelen vergnügt, und ich freue mich für Sie, meine liebe Baronin, ☒ der Herr Captein wird wohl gleich schreiben und auch andern Leuthe in Copenhagen diese Nachricht so schnell bekommen als Sie, eilen Sie des halb sie gleich an den rechten Mann zu bringen, denn es ist eigentlich doch Ihr Werk, daß er nach Copenhagen komt. ☒ Er fühlte sich hier zu allein, und sehnte sich wieder nach Ihnen, daß ist das ganze Geheimniß, lassen Sie es ihn aber ja nicht merken, sonst wird er abtrüinig. ☒ osv osv Thorvaldsen sagde mig senere, at selv den lille omstændighed at Dampskibet havde hedet: Maria Christine⁹, havde glædet ham, og han synes det varslede held for Reisen, han kom nu til at gaae længere end denne først var bestemt, og han synes, nu havde det ingen Nød mere med ham, nu kom han med hvert et Skridt sin gamle Mutter¹⁰ nærmere, han havde bogstavelig ikke følt minste Tanke til Smerte noget sted siden han kom uden for Roms Porte thi saa længe han endnu var der, frygtede han endnu bestandig at der skulde komme hindringer[,] han havde strax fortrudt at have ladet Bravo reise allene¹¹, dog han var vred paa ham og vilde netop vise ham, at han kunde undvære ham, dog, da det kom til stykket, var det dog ikke saa let for ham, at reise allene¹² selv ikke engang til Civitavechia, men længselen som havde været grueligere en[d] nogen kunde tænke sig, havde drevet paa ham, saa han, selv om ganske alene, var reist; nu da Colb tilbød sig at følge til Livorno, var han glad, han har ofte siden

- 237 -

9

talt til mig om de 3 Maaneder¹³ han havde tilbragt uden os i Rom, hvor glædeløse, og forladte¹⁴ de havde været og hvorledes den blodte Tanke at komme tilbage til Nysø til sine sande Venner, havde bragt hans Hierte til at Banke, ja da han nu følte sig syg, og fuld af Gigt i alle Lemmer¹⁵, og tænkte[,] han her maatte døe i Rom, uden en kierlig Siæl omkring sig, der vilde tilukke hans Øine, ofte havde han tilforn talt om den tid, som han meente i Hans Alder, ikke kunde være langt borte, og skjønt han ikke frøgtede Døden, men tvertimod var altid parat sagde han, saa gruede han

for de svagheder, som gaaer forud, denne, og det var ham en fæl Tanke at skulle blive til Eckel, ved Svagelighed, for hans Omgivelse, osv [x](#)

¹ Dvs. en dag i oktober 1842, hvor Thorvaldsen var på vej på sin rejse fra Livorno til København. Se Rejsen til Danmark, oktober 1842.

² Dvs. den tyske handelsmand, bankier og konsul Karl von Kolb.

³ Dvs. Civitavecchia, som fungerede som Roms havneby ved Det Tyrrhenske Hav. Herfra sejlede Thorvaldsen 2.10.1842 med en kystbåd til Livorno, hvor fregatten Thetis lå opankret.

⁴ Thorvaldsen var ankommet til Livorno 3.10.1842 med henblik på at sejle med fregatten Thetis og dens last af billedhuggerens værker, bøger, inventar m.m. Pga. af en misforståelse var fregatten imidlertid afsejlet 2.10.1842 uden Thorvaldsen. Han fortsatte da rejsen til Danmark på egen hånd. Se evt. Rejsen til Danmark, oktober 1842.

⁵ Karl von Kolbs nedenstående brev er også publiceret som en selvstændig kilde her i Arkivet. Se en kommenteret udgave af brevet her.

⁶ Dvs. Thetis.

⁷ Dvs. den danske kong Christian 8.

⁸ Dvs. hårdt.

⁹ Stampedes to første fornavne var faktisk Christine Marie...

Skibets navn har sikkert både glædet og moret Thorvaldsen, fordi det så også på det konkret-symboliske plan var Christine Marie Stampe, der sørgede for, at Thorvaldsen blev ført "hjem" til Danmark for sidste gang.

¹⁰ Dvs. Christine Stampe selv, som Thorvaldsen i spøg kaldte Gamle Mutter.

¹¹ Dvs. den danske maler, konsul og etatsråd Johan Bravo, som var rejst uden Thorvaldsen til Livorno for at sejle med fregatten Thetis til København.

¹² Thorvaldsen foretog ikke rejsen alene. Fra Rom til Civitavecchia blev han ledsaget af Karl von Kolb, som det fremgår ovenfor. Og fra Civitavecchia og hele vejen til København fulgtes han med Frederikke Wallick. Stampe var informeret om begge Thorvaldsens rejseledsagere, så hvorfor hun fejlagtigt fortæller, at billedhuggeren rejste alene, vides ikke. Enten har Thorvaldsen fortalt historien sådan, selvom begge har vidst, at det ikke stemte, eller så lægger hun Thorvaldsen ord i munden, som ikke stemte med virkeligheden.

Hvad motivet til denne forvanskning af historien, er p.t. uvist.

¹³ 6.6.1842 forlod Christine Stampe og sine tre børn Rom. Små fire måneder senere den 1.10.1842 forlod Thorvaldsen Rom for sidste gang

¹⁴ Her må man igen stille spørgsmålstegn ved troværdigheden af de oplysninger, Stampe videregiver her. Andre kilder fortæller nemlig det stik modsatte:

Kaptajn på fregatten Thetis, C.C. Zahrtmann skrev fra Livorno til sin kone 27.9.1842:

"...man har sagt mig i Neapel, at han var saa kjed af Baronessen [Stampe] som en Kat af Sennep, og at han først blev munter i Rom, da hendes Afreise var bestemt, samt at hun da flæbede, men han var glad etc..."
Se M.K. Zahrtmann: Admiral C.C. Zahrtmann. En Mands og en Slægts Historie, København 1927, p. 147.

¹⁵ Thorvaldsen led af gigtsmerter på dette tidspunkt, se evt. breve af oktober 1842 og 26.9.1842, hvor gigten også omtales.

[illegible]

